

פרוטוקול מס' 114/ג

מישיבת ועדת הכספים, שהתקיימה ביום ג', י"ט
בתמוז תשי"ד - 20.7.54, בשעה 16.15.

=====

- נוכחין: חברי הועדה: י. גורי - היו"ר
 ח. לסדן
 י. בדר
 ח. רובין
 א. סטופ
 ק. לוז
 ש. בז'רנו
 ט. דיין
 י. פורדר
 א. הרצפלד

- מנומנים: מר הורוביץ
 מר בר-יוסף - המפקח על הבנקים
 מר ספינק - מטעם המוצר
 מר בזק - מזכיר הועדה

סדר-היום: הצעת חוק בנק ישראל, תשי"ד - 1954

היו"ר י. גורי: פותח את הישיבה.

י. בדר:
 אני מבקש רשות הדיבור לסדר:
 לסדתי מתוך המגע עם הציבור בזמן האחרון,
 שאחד הדברים החמורים מאוד והמזיקים למדינה, וגם למידת האמון בציבור,
 זוהי העובדה שתקופת המעבר מהמצב הקיים לבנק החדש במסכת יותר מדי זמן.
 ישנה רק דרך אחת להיפטר מהפחד הסודר בקרב הציבור, בנוגע להחלפת כסף,
 הטספיע גם על מיעוט ההשקעות, והדרך הזו היא הקטת הבנק. אני חושב שעלינו
 לסיים את הדיון בחוק תוך שבוע-שבועיים ולהביא אותו לכנסת.

היו"ר י. גורי:
 בסוף הישיבה אציע הצעה סטובילית שיש בה
 כדי לקדם את הדיון מכלי לפגוע ברצינות הדיון

פתיק שביעי

סעיפים 38, 39, 40, 41, 42 ו-43.

מר הורוביץ:
 סעיף 42 הוא בבחינת חוק אשר בא לאפשר
 לעשות דבר מה שאיננו מתכוונים לעשות כרגע.
 בעצם כל האוראות בנוגע למטבע זר מרוכזות בחוק מיוחד אשר קיים עוד מתקופת
 המנדט, חוק הפיקוח על המטבע. לפי חוק זה כל הסמכויות האלו ומצאות לו בידי
 הבנק כי אם בידי שר האוצר והאוצר. מצב זה לא יסתנה גם להבא. אבל אם בעוד
 שנה או שנתיים - בין אם יהיה פיקוח או לא יהיה - המוצר ירצה להיפטר
 מסמכויות אלו מתוך כוונה להעבירן לבנק המסלכתי, הרי הוא יעשה זאת על יסוד
 סעיף 42. זהו התוכן העיקרי של סעיף זה.

אשר לסעיף 41: המטלה לעתים תכופות עומה

הסכמים מסחריים; כטובן שבנוגע להסכמים אלה לבנק אין כל סכנות. כאן מדובר רק באותם הסכמים שהם גם פיננסיים, כלומר כשיש קלירינג. במקרה זה המטלה צריכה להתייחס עם הבנק, מפני שלבנק יש תפקיד מיוחד בנידון זה. היה כבר נסיון, היה סכסוך עם הבנק האומי, סיכסוך שהבנק האומי צדק בו. עשו הסכם עם אוסטריה ולבנק הדבר נודע מתוך העתונות. כדי למנוע מקרים כאלה הוכנס סעיף זה.

היור י. גורני:

יש לי שאלה בקשר לסעיף 40. לפי סעיף

זה מסתבר, שכאשר מקבלים הלוואה דרוש אישור של ועדת הכספים; אבל מדוע באים להקל בסעיף קטן (ג), ס, הבנק, באישור המטלה, רשאי לערוב להלוואה שניתנה לכדינה או לכל אדם בישראל, על ידי טוסד חוץ, אם לדעת הנגיד ההלוואה היא לתועלת הציבור? הלוואות אלו יכולות להיות בסכומים גדולים, וכאן, במקום להחמיר הקלו. כי במקרה הראשון התחייבות המדינה היא פחותה ערך מאשר במקרה השני.

ח. רובין:

אני מתנגד לסעיף 43. אינני מקבל אותו מפני

שיש בו שיטה פשוטה מאוד; בחוק קבעו כלל שהמטלה קובעת את שער החליפין. עד עתה קביעת שער החליפין נמצאת בידי המטלה על פי תקנות ההגנה (כספים). זהו בעצם כל הבטיח החוקי לקביעת שער החליפין - חוק חירות מיוחד. אבל אנו טרם קבענו כלל שהמטלה קובעת את השערים. אני חושב שהמטלה לא צריכה לקבוע שערים, אלא לאשר קבלת אישור מטוסד פרלמנטרי. בשום פנים ואופן אינני מסכים שאגב הורחה בקבע הוראות סטריאליות די חשובות. זה לא שייך לחוק הבנק המסלכתי.

לסעיף 42: אני מתנגד לזה, מתוך עקרון

חוקתי, להכניס סעיפים המעניקים סמכויות בסיונות, טבלי שבחנו איזה סמכויות נרצה למטלה להעביר. כאן מדובר על העברת סמכויות לפי תקנות ההגנה (כספים), 1941, ובתקנות אלה יש, למשל, גם הוראות פליליות. פירוש הדבר שנגיד הבנק יוכל להופיע במספטים פליליים בתוך תובע, וניתן נגד סבריח דביזים. אני רוצה שיהיה ברור איזה סמכויות מעבירים, ובדומי שאני מסר לצטט חוק שכבר הוצע בכנסת להחליפו. לדעתי לא צריך לצטט כאן חוק פרו ביזורי שאנחנו מאריכים את תקפו מדי פעם בפעם, כל שלשה חדשים, כי אם צריך לוטר, שבמידה ויש למטלה סמכויות אלו ואלו, היא רשאית להעבירן, ולא סתם העברת סמכויות. יתכן, כשאנחנו את רשימת הסמכויות אהיה מוכן להסכים ל-9 מתוך 10, אבל אני רוצה לבחון את הדבר בחינה עניינית.

אשר לשיעבודים: אינני יודע אם זה יכול

להיות בלי גבול, טוסד פרלמנטרי כלל לא ידע על כך, ובסוף יכול להתברר שכל הבנק שמועבד. לדעתי שיעבוד לא צריך להעשות אלא על פי אישור מטעם ועדת הכספים של הכנסת.

אני חושב שגם בנוגע לסתן הלוואות לפוסדות

צריכה להיות ביקורת פרלמנטרית, כי יכולות להיות כל מיני התרחשויות פוליטיות דרך הבנק.

ק. לוז:

יש לי שלש שאלות:

(א) בסעיף 39 מדובר על עסקאות במטבע חוץ; ברצוני לשאול מה דינם של הטוכנות והקרן קיימת לישראל. הרי זהו סוג של סתמיד בקשר עם מטבע חוץ והוא מבני שיש להרחיב את הסעיף הזה על הטוכנות היהודית וקק"ל.

(ב) לפי סעיף 40 (ג) יוצא שהבנק, באישור

המטלה, רשאי לערוב להלוואה למדינה, היינו למטלה; מה פה הטעם לאישור המטלה?

(ג) אינני מבין את ההדגשה בסעיף 41 על כך

שהמטלה צריכה להתייחס בנגיד על כל הסכם מסחרי-פיננסי. אני מבין זאת לגבי הסכמים פיננסיים, אבל הסכם מסחרי-פיננסי, בשפה הסגורה פירושו הסכם מסחרי בעיקרו.

י. בדרי:

אני מסכים עם הערותיו של חה"כ רובין בנוגע לצורה בה הוכנסו תקנות ההגנה (כספים) בחוק זה. אלא שאני לא רק טרער את הצורה כי אם גם על עצם אפיקוח על המטע. בודאי שחוק זה מוכרח להתאים לעובדה שקיימות תקנות מטבע לסדינה, שאולי לא תהיינה קיימות בעוד חדשים, הוא צריך להתחשב בתקנות אלו מבחינת המצב הקיים. לפי דעתי צריך להיות פרק טיוחד שיהיה לו קשר יחיד עם תקנות ההגנה (כספים); לפרק זה מוכרחה להיות לו צורה של תיקונים לתקנות ההגנה (כספים). פירוש הדבר שלטעמיים אלה יהיו חיים ארוכים בדיוק כמו לתקנות ההגנה (כספים).

בסעיף 39 באפר: הבנק רשאי לרכוש, להחזיק ולהעביר זהב, מטבע חוץ וניירות ערך של מטלטלות זרות. זכות זו קיימת למעשה לכל אדם בישראל, אלא שתקנות ההגנה (כספים) ביטלו אותה זמנית; ברגע שתקנות אל תבדנה את תוקפן - אפילו על ידי זה שהכנסת לא תאריך אותן - זכות זו תקום מחדש באופן אוטומטי. פירוש הדבר שלטעמיים זה יש טעם רק בקשר לתקנות ההגנה (כספים), מפני שהוא אוטר שהן לא תחולנה על הבנק. מכיוון שכך הייתי טגיע לנסח את הסעיף הזה בצורה פשוטה יותר, לוטר שקבלות תקנות אלו ואלו לא תחולנה על הבנק.

אותו דבר אסור לגבי סעיף 42, על העברת סכומים של הריעות הכוסטכת הנובעות שוב מתקנות ההגנה (כספים). גם כאן צריך לנסח אותו בתור תיקון לתקנות ההגנה הנוכחות.

גם לסעיף 42 אינני מסכים, וכאן טענתי יורידית - במידה ויבוא חוק אחר יהיה מקום לכתוב בו שהמטלה מקבלת זכות להעביר סכומים לפי אותו חוק. אבל לתת כעת למטלה זכות להעביר סכומים שטרם ידוע מה יהיה טבעם - זה לא מתקבל על הדעת.

אשר לסעיפים 41 ו-43 הכדורים על יעוץ המטלה בנגיד; אני מסכים שהמטלה מוכרחה להתייעץ בעניינים אלה, אני מסכים שזה צריך להיות כתוב בחוק באיזו שהיא צורה, אבל הצורה הנוכחית לא יפה בעיניי. כי יוצא מזה, שאם המטלה תעשה אחד מהדברים האלה טבלי להתייעץ, הדבר הזה יהיה בלתי חוקי. הייתי מבקש את היועצים המטמטיים שיטענו בוסחה כוללת יותר ויפה לעין יותר, ובהדפנות זו ירכזו את כל הסעיפים, שמדובר בהם על יעוץ המטלה בנגיד, בסעיף אחד. נוסח הסעיף צריך להיות ברור, שזה אטנם חובת המטלה, אבל היא לא גורעת מספכות המטלה לעשות פעולות כאלו, טבלי שזה יפגע בעצם העניין.

לסעיף 39: חושבני שיש הגיון בדברי חה"כ לוז. שאפשר כאן להוסיף עוד כמה מוסדות שחשיבותם לסדינה כה רבה - הסוכנות היהודית, קק"ל - למרות שזה לא מקובל בארצות אחרות.

אולם לגבי הדגשה זו, שהבנק המטלתי יהיה בנק הבנקים, יש לדעתי אי-עקביות בסעיף 40 (ג), לפיו הבנק יוכל לערוב לא רק לבנק כי אם גם לאדם פרטי.

מר הורוביץ:

המדובר כאן הוא בקונטרס בייליטי ברזטי. האוצר נתן טאות סליוני דולר, טבלי לטאול את מיטתו, בצורה זו של קונטרס בייליטי.

י. בדרי:

אני יכול להסכים לזה, אבל בסעיף 40 (ג) לא מדובר על כך. אם הכוונה היא על קונטרס בייליטי - צריך לכתוב זאת בפירוש.

מר הורוביץ:

פה יכול להיות עוד טקרה: שהבנק העולמי נותן לעתים תכופות הלוואות למפעלים מסויימים בערבות הבנק המטלתי. ומפעל בחוק פירושו אדם.

י. בדרי:

אני חושב שאם הערבות אינה לקונטרס בייליטי כי אם לחוב, צריך להתחייב אליה כאל ערבות של המטלה, פירוש הדבר שהיא טעונה אישור של ועדת הכספים. לגבי ערבות של קונטרס בייליטי אינני מתנגד, אבל בטקרים אחרים הסדינה עלולה להססיד, שטום כך כל ערבות של טטט צריכה להיות טעונה אישור ועדת הכספים, כנהוג לגבי ערבות של המטלה.

אשר לעסקאות הבנק: סעיף זה הנו מהפכני מאד. לפי החוק כוסד בנקאי זה לא רק בנק כי אם כל קופת טלווה. עד כמה שידוע לי, עד היום הזה המצב היה כזה שכל קופות הטלווה היו קשורות לאיזה בנק - בנק הפועלים או בנק זרובבל. הדבר היה נוח, כדי לא להסתכן ביחסים עם סאות קופות טלווה, ואם כי מבחינה מוסרית הן יכולות לעלות על כל בנק, הרי מבחינה בנקאית אי אפשר לפקח עליהן כמו על בנקים, ואני מבין שזה גרם לדבר בלתי טבעי - מבקר הטרינה לא ידע דבר על הנעשה באגודות האשראי, וזהו בודאי דבר הטעון תיקון. אבל בנוגע למונקציות של בקורת על הבנקים, אני מסכים עם זה שגותו כוסד שמבקר את הבנקים יבקר גם את החובות של אגודות האשראי. גולם מה שנוגע לעסקאות, הייתי מוסיף שהבנק יסתפק בטבע עם הבנקים, ואגודות השתופיות גם הן תסתפקנה באותם בנקים חסובים שנוארו בכדי לסרת אותן. אחרת הבנק הממלכתי עלול להפסיד מעטותו של בנק הבנקים.

י. פורדר: אני מחייב בהחלט את הסעיף בנוגע להתייעצות הממשלה בנגיד בקטר להסכמים מסחריים. כי זה לא דבר שקורה בכל יום שליטי וחסיטי.

אשר לסעיף 42, בדבר העברת סמכויות הממשלה לבנק. לדעתי כל הקומפלקט הזה של פיקוח על המטבע סכביד מאד היום על כל החיים הכלכליים. אני ראייתי איזו צורה מתאימה לפיקוח בקנדה. עם קיים כוסד עצמאי, מורכב כנציגי הבנק המרכזי, האוצר והמסרדים המעוניינים בזה. מצלנו זה יהיה מטרד העבודה, מטרד החקלאות ומטרד המסחר והמעשיה. לי נדמה שהקמת כוסד כזה, בפרד שהאוצר ונפרד מהבנק, זו תהיה הצורה המתאימה ביותר, כי תאפשר גמישות מסויימת. אני רוצה לשמוע האם נוסח הסעיף 42 מאפשר הקמתו של כוסד כזה.

אשר לסעיף 40 (ג), מצד אחד יש בו הגבלה סיוותרת - אינני יודע עם כל קונוורטביליטי צריכה להיות טעונה אישור הממשלה.

מר הרובניץ: כדי להדגיש את עצמאותו של הבנק לא רצינו לבקוב בשמו של אחד השרים. כתבנו הממשלה מתוך הנחה שהיא תיפה את כוחו של מר האוצר.

י. פורדר: היה לי כבר בסיון כזה בקטר לחוק רשות הפיתוח. בחוק זה היה סעיף כזה בנוגע למכירת קרקעות, שכל מכירה תיעשה באישור הממשלה. אז העליתי אותה שאלה וניתנה לי אותה חשובה. בינתיים מסכות זו של אישור הממשלה עברה לוועדת שרים, וכל מכירת קרקע נדחית לפעמים חדשים עד לקבלת אישור הממשלה.

קונוורטביליטי זו בכל זאת התחייבות, וסחר הבטחון של הבנק הממלכתי, בתנאים של אי-יציבות טבעית השוררת אצלנו, שאמנם תתמלאנה כל ההתחייבויות? בנק ממלכתי שלא יוכל לשלם דבר-מה בסווד זהו אסון לגבי דידי, ולא ברור לי מה תהיה הטכניקה, כי אני מבין שהממשלה לא תוכל לתת אישור אלא על סמך אישור של ועדת הכספים. כאן בחוץ לדאוג לאיזו צורה של תיאום. אין אנו מסכימים, וגם אין זו הכוונה, שעל ידי סעיף זה תהיינה ערכויות, ואחר כך יבוא מר האוצר ויאמר: לדאבוננו הרב נתנו ואתם צריכים להסכים. צריך להיות בטחון שוועדת הכספים תסכים לפני שהממשלה תיתן אישור לבנק.

א. הרצפלד: בסעיף 40 (א) נאמר בפירוש, הממשלה רשאית, באישור ועדת הכספים של הכנסת, לערוב בשם הסדינה להלוואה כזו; האם זאת היא הכוונה גם לגבי סעיפים קטנים (ב) ו-(ג)? נדמה לי שזה אותו דבר ואין כל הבדל, ואחרת - יש כאן סתירה.

בסעיף 40 (ג) אני חושב שצריך גם לצטט את הסוכנות היהודית והקק"ל.

ס. דיין: מה בטקרה שקופות רגילות תרצינה ליהפך לבנקים כדי להגיע לבנק הממלכתי? - נניח שדגויה תרצה להיות בנק כדי ליהנות מהבנק הממלכתי.

מר הרובניץ: בטסך 20 שבה לא ניתן אף רסיון אחד כזה.

ט. דייוו:
ביחס לשיעור נכסים: מה הן הנכסים שבידי הבנק? אני מבין שהכוונה היא לנכסי הסדינה, סחצנים, רכבת וכו', אבל האם סתבר הסעיף זה שהבנק יוכל גם לטעון נכסים של אנשים פרטיים אשר שיעבדו את נכסיהם לבנקים אחרים כדי לקבל הלוואות?

מר הרוביץ: הבנק אינו יכול לטעון נכס שלא שייך לו.

ט. דייוו:
בסעיף 40 (ג) אני רואה סתירה לכוונה, אשר ניתן לה ביטוי כשנאמר שהבנק לא יטעון עם אנשים פרטיים, כי לפיו הבנק רשאי לערוב להלוואה שניתנה לאדם פרטי.

מר קיטרון:
אם כי רוב הטאלות היו טכונות אל מר הרוביץ, ברצוני לעמוד על הטאלות הסטפיות.

חה"כ רובין טען בקשר לסעיף 43, הדובר על קביעת הסעיף: פענתו היתה כאילו אנו באים להכניס כאן דרך אגב סכנות שלא היתה קיימת. תקנות ההגנה (כספים), שמוכרים אותן בקובטקס, מספיקות את שר האוצר לקבוע את הסעיף שהוא מוכן לשלם לטבע הזה, ושהוא רוצה לשלם. אם יש למסללה סכנות זו, והיא קיימת לפי תקנות ההגנה (כספים), בא החוק ואומר שהיא לא תשתמש בה מבלי להתייעץ עם הנגיד. סעיף זה אינו טעון סכנות למסללה כי אם מדובר על סכנות קיימת לפי תקנות ההגנה (כספים); הנותנות סכנות לנציב העליון, מירוש הדבר שר האוצר, לקבוע את הסעיף.

אשר לסעיף 42, טען חה"כ רובין כי לפי תקנות ההגנה (כספים) תוכל המסללה להעביר גם סכונות בקשר להעבט אדם על עבירות פליליות.

ח. רובין: התכוונתי להאטפת אדם.

מר קיטרון:
אין
להעניש אדם/זו סכנות המסללה, זוהי סכנות הוטצת בידי היועץ הסטפטי למסללה. סכונות אלו לא היו מעולם בידי המסללה ולא היא העבירה אותן לידי היועץ הסטפטי; אלה הן סכונות סטטוטוריות שניתנות ליועץ הסטפטי למסללה. לכן, הסכונות שניתנות למסללה בתקנות ההגנה (כספים) אין להן כל קשר עם עבירות פליליות.

חה"כ רובין ערער על כך שאנו מזכירים כאן חוק שיש כבר הצעה לבטלו. אינני רואה כל פגם בזה; היום תקנות ההגנה (כספים) הן חוק בישראל, אם הוא טוב או רע-אינני יודע. אבל במקום זה אני גם מוכן לומר, שהמסללה רשאית להעביר לבנק את כל הסכונות שיהיו לה לפי כל חוק הדין בפיקוח על טבע הזה, וכך אפשר גם לא להזכיר שום חוק.

טענה אחרת היתה לחה"כ בדר, אשר הציע לתקן את תקנות ההגנה ולהכניס סעיף האומר שהמסללה רשאית להעביר סכונותיה. אני חושב שהרבה יותר נאה אם בחוק קבע זה אנו נכניס הוראה, שכל חוק הסטפטי את המסללה לעשות דברים סטטיים בקשר עם פיקוח על טבע הזה, רשאית המסללה להעביר סכונות אלו לבנק. וזה יותר נאה מפני שאנו דנים על חוק הבנק-המסללי, וחוק זה צריך לכלול את כל הסכונות שיש לבנק או שאפשר לתת לבנק.

אשר לסעיף 38: חה"כ בדר אשר טאלמלא מקנות ההגנה (כספים) כל אזרח בישראל היה רשאי, לרכוש, להחזיק ולהעביר זהב; אולם קיימות תקנות כאלו, ולכן הכנסנו סעיף זה.

בנוגע לסעיף הדובר על חובת המסללה להתייעץ בנגיד; אני מודה שאנו התלבטנו על זה. כאן היתה טענה שאם במקרה סטטיים המסללה לא תתייעץ בנגיד הדבר לא יהיה חוקי; אני דווקא מפחד בכיוון הפוך - שאם היא לא תתייעץ לא תהיינה כל סנקציות. אלה הן סעיפים להם סנקציות, ואנו באנו לידי מסקנה שטוב שיהיו בחוק, מפני שאין אנו יוצאים מתוך ההנחה שאנו מחוקקים חוקים שהמסללה לא תכבד אותם. סעיפים אלה יטמנו הדרכה למסללה, כיצד עליה לנהוג במקרים סטטיים.

הה"כ פורדרר שאל האם הסעיף להעברת סמכויות
המטפלה לבנק נותן אפשרות להעביר סכויות לגוף סטויים; התשובה היא - באופן
יטיר - לא, באופן בלתי יטיר - כן. החוק מאפשר להעביר סמכויות לבנק,
ואז אין מניעה שהבגיד ימנה ועדה אשר תיעץ לו בעניינים אלה. כלומר, אם כי
תשובת החוק היא שלילית, לגבי העברת סמכויות לגוף, הבנק יכול לעשות זאת
על ידי סידורים פנימיים.

ענין הערבויות: בדור טרק בסעיף 40 (א)
דרוטה הסכמת ועדת הכספים, בו בזמן שבסעיפים קטנים (ב) ו-(ג) אינה דרוטה.
אם קוראים סעיף 40 (ג) יחד עם סעיף 2 (ג), האומר שהסדינה אחרתית על כל
התחייבויות הבנק, מתקבלת תשובה שהיא אחרת לגברי מבחינה טפסית מאשר
מבחינה כלכלית. מבחינה טפסית יוצא שזה שהערבות היא ערבות של הבנק,
ואדם שהחזק אינו יכול לפנות לסדינה, הוא יכול לפנות אך ורק לבנק. כיוון
שבאשר אחרתית, בסעיף 2 (ג), ולא ערבה, מבחינה טפסית אין דרך יטירה
לסדינה. מבחינה כלכלית כטובן שזה בדיוק אותו דבר: אם הסדינה, ביחסים
הפנימיים, חייבת כלפי הבנק, למעשה זוהי ערבות הסדינה.

א. הרצפולד:

אני מבין שיווצר מצב שהמטפלה לא תצטרך
לבקש אישור ועדת הכספים, כי היא תוכל לתת

ערבות דרך הבנק ללא אישור כזה.

סר קיסרוב:

אני חושב שאנו נצטרך למצוא דרך בכדי
לא להוציא ועדת הכספים מענין הערבויות.

סר הורוביץ:

היו שתי דעות בעת טנוס סעיף 38 - האם
להעביר את הפיקוח על הטבע או לא. סר הופייין

עמד בדעה שיש להעביר סיד את הפיקוח על הטבע. ההתנגדות לכך באה מצדי.
אני חושב שהבנק, בתקופה הראשונה, אינו יכול לקבל עליו את העול הזה בטוב
של טאזן התשלומים הנוכחי, כי הוא יכול להיטצא בפצב שכל פעולותיו
תהיינה: דאגה לאיזון התחייבויות ותשלומים. הבנק צריך לשמור על מכסיו זה
לתקופה של סטביליזציה, ואין להטיל עליו תפקידים כאלה בתחילת קיומו.
אלא שיש פעולות ידועות, שהמטפלה עושה גם כיום, וצריך לאפשר לה לעשות
אותן על ידי הבנק המטלכתי: הפקדת כספים בחו"ל, קניית זהב וכו'. צריך
לתת אפשרות למטפלה לעשות פעולות אלה על ידי הבנק המרכזי, וזאת מבטיח
סעיף 38. באיזה אופן לעשות באוק שפעולות אלו יוכל הבנק לעשות וכל
הדברים האחרים ישארו מחוץ לסמכויותיו, על זה צריך לחשוב.

הה"כ פורדרר הציע להקים טוסד סיוחד לפיקוח
על הטבע כדוגמת הטוסד הקיים בקנדה; כפי שאמרת, כיום אין הבנק יכול לקבל
על עצמו תפקיד זה, ולמעשה, לפי השיטה בנקדה, טוטל תפקיד זה על הבנק.
אבל טוסד זה בוטל סם בינתיים, מפני טבוטל הפיקוח, כי מצב הכלכלי של
קנדה השתפר טמד בעקבות גילוי נפט. אולם השאלה אינה טוסד טטותף או לא
טטותף; השאלה היא שהבנק המטלכתי צריך לקבל אחריות על טאזן התשלומים.
בנידון זה התשובה של טנוסחי החוק היא שלילית.

י. פורדרר:

האם לא רצוי לאפשר סידור כזה?

סר הורוביץ:

הבנק יוכל לעשות זאת, אבל אי אפשר שחוק
יטודי בזכיר את כל הוריאציות האפשריות.

היתה טענה בקטר לחוסר עקביות הנובעת מהעובדה
שהבנק יוכל לערוב גם לאדם פרטי. בקטר עם קונברטבילטי יש לזה חסיבות.
נוסף על כך, בטוסדות בינלאומיים ידועים דורשים טהלוואות כאלו יינתנו
בערבות הבנק, במידה שהן ניתנות למפעלים פטויים. לכן הבטחנו זאת בחוק,
אם כי איננו טוכרחים להשתמש בטטכות זו. טובנו של "אדם" כאן, "חברה".

לגבי ההצעה להוסיף ולכתוב גם, הטוכנות
היהודית וקק"ל, בסעיף 39, אין התנגדות לכך.

אשר לסעיף 40 (ג), בקטר לערבות
הבנק להלוואה שניתנה לסדינה; ישנם טוסדות פטויים שנותנים הלוואות
לסדינה ודורשים ערבות הבנק המרכזי. כי יש פרצנטים שטטטלות לא של טו,
אבל אין פרצנט טבנק לא טילם.

אבל יש גם אספקט אחר, שזה נותן גמישות גדולה יותר מאשר נותן כיום החוק. ניתנת לממשלה אפשרות לקבל יותר קרדיטים מאשר בגבולות של 10%. על ועדת הכספים להחליט האם היא רוצה לשמור על הסגרת הקיימת, או מעוניינת לתת גמישות גדולה יותר לממשלה.

בקשר להסכמים מסורתיים-פיננסיים; ישנם הסכמים שאין בהם כל הסכם טילוקים, אלא מסדירים את עניני המכס ויש בהם קווטות מסויימות על איטפורט של סחורות מסויימות. בנוגע להסכם כזה לממשלה אין כל חובה להתייעץ בנגיד. אולם אם יש גם הסכם טילוקים, אז ברור שלבנק יש תפקיד, הוא צריך לדעת כדי לבדוק אם הדבר טוב מבחינה פיננסית או לא.

בנוגע לאגודות שתופיות: ברור שהחוק תמיד קצת יותר רחב מאשר הכוונה להשתמש בו. אין כוונה לעשות עסקאות עם אגודות שתופיות, אבל החוק נותן אפשרות, מבחינה יותר רחבה, כדי שאם יהיה מקרה יוצא מן הכלל, הבנק יוכל לטפל בו: נניח, תרוצז אגודה שליטית שלא תהיה שייכת לאחת הבריתות.

אשר לטטלת חה"כ דיין, אב. שתופית אינה יכולה ליהפך לבנק, כי הדבר טעון רשיון, ואין ניתנים רשיונות כאלה.

גם בקשר לטיעבדו נכסים אין כל סכנה, כי הבנק יכול לטעבד רק נכסים השייכים לו.

חובת האתייעצות: אם יש האיעצות, אפילו בצורת הודעה, גם זה ספיק. העיקר שיהיה תיאום, שהבנק יוכל לדעת מה הממשלה עומדת לעשות.

פרק שמיני

סעיפים 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50.

מר הרוביץ: זהו אחד הפרקים הטכניים ביותר בכל החוק, כי הוא נוגע לפעולה החשובה ביותר של הבנק. לעצם הבירור של כל הסעיפים הגלה אני רוצה להקדים שתי הערות: א) אין כאן אף סמכות אחת שאין לבנקים מרכזיים אחרים; להיפך, יש מספר סמכויות לבנקים מרכזיים אחרים שאינן סופיעות כאן. ב) כשנותנים סמכויות ידועות אין זה אוטר שכל הסמכויות טופעלות בעת ובעונה אחת; הידיעה טוכרחה להיות יותר רחבה מאשר הכוונה.

בשוק הכספים כשהורים כל סיני מצבים, פעם נחוץ להשתמש במכסיר זה, ופעם במכסיר אחר, כדי להדריך ולכוון את מתח הכספים, כדי למנוע אינפלציה ודפלציה.

הדבר הראשון שכל חוק טעניק לבנק מרכזי זהו רדיסקונט. אם דרושה הרחבת האשראי בטסק, אז המדינה לא רק מעוניינת באשראי כזה לממשלה, היא יכולה להיות מעוניינת בהרחבת האשראי היסיר למסק. ואז הבנק נותן את הדחיפה להרחבות כאלה. היום אמנם לא חושבים להשתמש בזה, כי קיימת סכנה של אינפלציה ולא של דפלציה, אבל בזמנים של דפלציה הדרך הטובה ביותר היא רדיסקונט של ביירות ערך של הבנקים בבנק המרכזי, וזה מרחיב את אמצעי התשלום על ידי הזרמת אמצעים כאלה ישר למסק. גם כאשר עושים זאת מטדללים לא להעלות את שער הריבית, כדי לא לצמצם את ההסקעות. זהו אחד האמצעים הותיקים ביותר, שכל בנק מרכזי מטתמט בו, בתקופה של דפלציה.

רדיסקונט זה נותן גם אפשרות להטפיע על תנאי האשראי בטסק. הבנק המרכזי יוכל לוטר: אני נותן רדיסקונט ב-4% אבל בתנאי שאם, הבנקים, לא תקחו יותר מ-6%. על ידי זה הרדיסקונט קובע את שער הריבית יותר מאשר כל חוק. הבנק יכול להשתמש באמצעים כאלה כדי להגדיל או להקטין את שער הריבית, לפי הרצוי: להגדיל את אמצעי התשלום או להקטינם. הוא טתנה תנאי איך ישתמשו הבנקים באשראי זה לגבי לקוחותיהם, וזה קובע גם לגבי עמלות וכל סיני פעולות אחרות.

סעיף 47 נותן אפשרות ידועה למטן את הטסטלה, אבל רוצים להגביל אותה כדי לא לגרום לאינפלציה. ההגבלות מתייחסות לתקציב, לגובה הזמן, המימון מתקיים תוך שנת התקציב וסתאזן באותה שנה. אין הכוונה למטן את את התקציב על ידי טכנולוגיה, אלא רק "להחליק" על התבונות העובתיות. נביח שבקיץ יש בכנסות קטנות יותר, ובחורף גדולות יותר, הטסטלה בינתיים צריכה לשלם משכורת ולעמוד בהתחייבויותיה, לכן בא סעיף זה הנותן אפשרות של גמישות מסוימת למימון תקציבי שוטף. הוא קובע מכסה של 20% - זיה מכסה מכטימלית - מהתקציב הרגיל, בלי התקציבים של המטרדיט הסגורים וכלי תקציב הפיתוח. אנו חשבנו שהתבונות שלנו מצדיקות עד 16%, ובמקרים יוצאים מן הכלל עד 20%. בגבול מכטימלי זה נוכל לפעול, כדי לא להעמיד את הטסטלה במצב של חוסר ברירה בעונות מסוימות של מיעוט ההכנסה. הדבר הזה יעשה באופן גלוי ויודיע בדו"ח.

סעיף 48 נותן לבנק אחד המכסירים הטובים ביותר לפוליטיקה סוציאליסטית: הבנק יוכל לגרום לאינפלציה או דפלציה על ידי זה שהוא יקנה או ימכור ניירות ערך מטלטליים. אם הוא רוצה להגיע לכך שיהיה יותר כסף בשוק, הוא יקנה ניירות ערך מטלטליים; אם הוא מעוניין בפוליטיקה דפלציונית, הוא ימכור את ניירות הערך והכסף יחזור לבנק. היה ויכוח באמריקה על כך שהבנק השתמש בזכות זו כדי להקל על הטסטלה. הטסקנה שנתקבלה בכל העולם אומרת שאסור לבנק טרכזי לקנות או למכור ניירות ערך מטלטליים כדי להרוויח כסף; הוא צריך לעשות זאת רק לשם מטרה כלכלית לאומית - להגדיל את הניזילות או להקטינה.

סעיף 48 (ב) מדגיש שהבנק ישתמש בסמכותו לפי סעיף זה רק לשם מטרת טועלת להתפתחות הכלכלה הלאומית ולא כדי להרוויח מההפרשים.

לפי סעיף 50 הבנק יהיה רשאי לקבל פקדונות מאת מוסדות בנקאיים ולהחזיק פקדונות במוסדות כאלה. אין אנו יכולים להעמיד את הבנק הלאומי במצב כזה שאנו נוציא את כל הפקדונות של הבנקים האחרים. אנו נעשה זאת בהדרגה, בהתאם לתוכנית שעובדנו עם הבנק הלאומי.

הישיבה נועלה בשעה 18.00